

від реалізації продуктів інноваційної діяльності.

- зменшення величини оподатковуваного прибутку на видатки на інноваційну діяльність;
- введення податкових і митних пільг для стимулювання і підтримки наукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 25.11.2021)
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. №848-VIII. станом на 1.09.2021р.) URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page#Text> (дата звернення: 25.11.2021)
3. Економічне співробітництво. Інвестиційний клімат в Україні. МЗС України [Електронний ресурс]. URL: <http://cyprus.old.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat> (дата звернення: 20.01.2020).
4. Налог на прибыль предприятий. Консалтинговая группа «Окно в Китай», 2017 [Електронний ресурс]. URL: <http://chinawindow.ru/china/legal-information-china/chinese-taxation/enterprise-tax> (дата звернення: 25.11.2021)
5. Зянько В. В. Податки як засіб активізації інноваційного підприємництва. Науковий вісник Національної академії ДПС України. 2008. №2 (42). С. 107-112.

УДК 657

Ісай Оксана Василівна,
*к.е.н., професор кафедри аудиту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

ПОКАЗНИКИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ, ЩО РОЗКРИВАЮТЬСЯ У ЗВІТІ ПРО КОНТРОЛЬОВАНІ ОПЕРАЦІЇ

Відповідно до вимог ст. 39 Податкового кодексу, абсолютно всі платники податків, що здійснюють контрольовані операції, повинні складати Звіт про контрольовані операції. Контрольованими операціями визнаються господарські операції, що здійснюються з пов'язаними особами-нерезидентами; зовнішньоекономічні господарські операції з продажу та/або придбання товарів та/або послуг через комісіонерів-нерезидентів; господарські операції, що здійснюються з нерезидентами, зареєстрованими у державах, віднесених до офшорних юрисдикцій, або які є резидентами цих держав; господарські операції, що здійснюються з нерезидентами, які не сплачують податок на прибуток (корпоративний податок); господарські операції (у тому числі внутрішньогосподарські розрахунки), що здійснюються між нерезидентом та його постійним представництвом в Україні [1].

Моніторинг умов контрольованих операцій здійснюється шляхом аналізу звітів про контрольовані операції. Звіт про контрольовані операції подається до 01 жовтня року, що настає за звітним та складається із заголовної та основної частин, додатка та інформації до додатка. При заповненні додатку «Відомості про контрольовані операції» платником податків для встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу «витягнутої руки» розкривається інформація про використані методи трансфертного ціноутворення.

Зокрема, у графі 22 вказується код показника рентабельності, який використано платником податків у разі застосування таких методів трансфертного ціноутворення, як ціни перепродажу; "витрати плюс"; чистого прибутку. У графі 23 вказується цифрове значення показника рентабельності контрольованої операції (сукупності контрольованих операцій) у відсотках, зазначеного платником податку у графі 22, з точністю до другого знака після коми [2]. Якщо відповідний показник рентабельності контрольованої операції перебуває в межах діапазону, вважається, що умови контрольованої операції відповідають принципу "витягнутої руки". Порядок розрахунку діапазону рентабельності затверджується Кабінетом Міністрів України [3].

Згідно Податкового кодексу України під час визначення рівня рентабельності контрольованих операцій можуть бути використані такі фінансові показники, які забезпечують встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу "витягнутої руки":

а) валова рентабельність, що визначається як відношення валового прибутку до чистого доходу (виручки) від реалізації товарів (робіт, послуг);

б) валова рентабельність собівартості, що визначається як відношення валового прибутку до собівартості реалізованих товарів (робіт, послуг);

в) чиста рентабельність, що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до чистого доходу (виручки) від реалізації товарів (робіт, послуг);

г) чиста рентабельність витрат, що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до суми собівартості реалізованих товарів (робіт, послуг) та операційних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут та інших), пов'язаних з реалізацією товарів (робіт, послуг);

г) рентабельність операційних витрат, що визначається як відношення валового прибутку до операційних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут та інших), пов'язаних з реалізацією товарів (робіт, послуг);

д) рентабельність активів, що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до поточної ринкової вартості необоротних та оборотних активів (крім поточних фінансових інвестицій і грошових коштів та їх еквівалентів), що прямо або опосередковано використовуються у контрольованій операції;

е) рентабельність капіталу, що визначається як відношення прибутку від операційної діяльності до капіталу (сума необоротних та оборотних активів, крім поточних фінансових інвестицій і грошових коштів та їх еквівалентів, крім поточних зобов'язань) [1].

Наведені показники рентабельності визначаються на підставі даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності, відображених за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами відповідно до стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що використовуються в Україні. Втім, перелічені вище показники рентабельності потребують уточнення у частині трактування їх назв і розрахунків згідно з обліковою термінологією, міжнародною практикою у сфері оцінки ефективності бізнесу, а також упорядкування через групування відповідно до кожного з методів трансферного ціноутворення.

Зокрема, при застосуванні методу «ціни перепродажу» доречно застосовувати лише коефіцієнт рентабельності операційних витрат (г), який є аналогом поширеного у зарубіжній практиці коефіцієнту Berry Ratio, тому його необхідно трактувати як «рентабельність позавиробничих операційних витрат», та визначати як відношення валового прибутку до невиробничих операційних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут та інших), пов'язаних з реалізацією товарів (робіт, послуг). При застосуванні методу «витрати плюс» буде застосовуватися лише показник валової рентабельності собівартості (б).

Під час встановлення відповідності умов контрольованої операції принципу "витягнутої руки» методом «чистого прибутку», для порівняння контрольованих та неконтрольованих операцій будуть застосовуватися показники рентабельності (а), (в), (г), (д), (е). При цьому, виходячи з наведеного тлумачення їх розрахунків та усталених аналогів цих розрахунків у світовій практиці, показник (а) доречно визначати як валова рентабельність продажу (Gross Profit Margin, GPM); показник (в) – як операційна рентабельність продажу (Operating Profit Margin, OPM); показник (г) - як рентабельність витрат операційної діяльності, показник (д) – як базова рентабельність активів (Basic Earnings Power, BEP); показник (е) – як рентабельність задіяного капіталу (Return on Capital Employed, ROCE). Для однозначного тлумачення фінансових показників учасниками контрольованих операцій та податковими органами, такі уточнення пропонується внести у Податковий кодекс.

Коефіцієнти рентабельності можуть бути корисними у ситуації, пов'язаній з посередницькою діяльністю, коли платник податків закуповує продукцію у асоційованого підприємства і перепродає її іншому асоційованому підприємству. У таких випадках метод ціни перепродажу не може бути застосований з причин відсутності неконтрольованих продажів, а метод «витрати плюс», який передбачає надбавку щодо вартості реалізованої продукції, не може також бути застосований, якщо вартість реалізованої

продукції складається з контрольованих закупівель. На відміну від цього, поточні витрати у випадку посередницької діяльності можуть бути достатньо незалежними від формування трансфертного ціноутворення, якщо на них істотно не впливають витрати контрольованих операцій, такі як платежі головному офісу, орендна плата або роялті, сплачені асоційованому підприємству для того, щоб, залежно від фактів та обставин випадку, коефіцієнт рентабельності міг бути доречним індикатором.

Зазвичай окремі платники податків не розподіляють витрати та доходи, що мають відношення до контрольованих операцій, а тому розраховують рентабельність на основі загальних показників фінансової звітності. Це є серйозною помилкою у випадку наявності кількох типів операцій. Якщо показник рентабельності було розраховано неправильно, це може призвести до ризику податкових нарахувань із податку на прибуток підприємства та зумовити значні штрафні санкції (до 50 % від суми нарахованих податкових зобов'язань).

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (у редакції від 21.11.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n10981>
2. Про затвердження форми та Порядку складання Звіту про контрольовані операції: Мінфін України; Наказ від 18.01.2016 № 8 (у редакції від 19.03.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0187-16#Text>
3. Про затвердження Порядку розрахунку діапазону цін (рентабельності) та медіани такого діапазону для цілей трансфертного ціноутворення: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 381 (у редакції від 04.06.2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2015-%D0%BF#n9>

УДК 336.22

Касперович Юлія Володимирівна,

к. е. н., старша наукова співробітниця відділу економічної стратегії

Центру економічних та соціальних досліджень,

Національний інститут стратегічних досліджень,

м. Київ, Україна

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Україна взяла на себе амбітні цілі скоротити викиди парникових газів на 65 % (від рівня 1990-го) до 2030 р. та досягти кліматичної нейтральності не пізніше 2060 р. Очевидно, що промисловість для «зеленого» переходу потребуватиме державної підтримки. Механізми такої підтримки широко обговорюються у фінансових, екологічних та промислових експертних колах.